

Annaðhvørt alment sjónvarp — ella einki!

Enn sær tað út til, at tað eru tveir áhugasurningar í sjónvarpsjakinum. Partvist eru teir mótstriðandi og partvist eru teir samrennandi. Annar er umsóknin frá tí privata sjónvarpsfelagnum um at fáa sendiloyvi til royndarsendingar. Hin eru tær almennu ætlanir um at seta á stovn eitt sjónvarp (royndarsjónvarp?).

At teir partvist eru samrennandi, loyvi eg mær at halda uppá sambært niðurstøðuna í panelgreinin hjá Dánjal Paula Danielsen, landsstýrsmanni, í Sosialinum 25. februar.

Niðurstøðan er hendan: »Við tað at fleiri ár helst koma at ganga, áðrenn vit fáa eitt útbýgt sjónvarp kundi eg hugsa mær, at fingin varð ein fyrbils-skipan ikki bert fyri Havnina, men helst meg-inpartin av Føroyum.«

Tiverri sigur Dánjal Pauli ikki, hvør ella hvussu ein fyrbils-skipan skal setast í verk. Tá hann nevnr Havnina, sipar hann helst til priatsendingarnar og ta eftir minum tykki løgnu og óundirbygdur áheitan, sum Tórshavnar býráð hevur viðtikið.

V.ø.o. kunnu tey seinastu orðini hjá Dánjal Paula tulkast soleiðis, at meðan vit biða, kann tað privata sjónvarpsfelagið sleppa at senda.

Hava einki fingið at vita

Vit kunnu nú sambært teir báðar áhugasurningarnar spyrja:

1: Skal sjónvarpsfelagið fáa loyvi at senda fyrbils (royndarsendingar)?

2: Skal tað almenna fara undir eitt sjónvarp (royndarsjónvarp)?

Tiverri er tað ógvuliga lítið, vit hava fingið at vita um ætlanir hjá sjónvarpsfelagnum. Ti vil eitt møgult kjak verða avmarkað til meiri generaliseringar og ikki nakað specifikt og ti heldur ikki nakað konkret.

Ein av monnunum aftan fyri sjónvarpsfelagið hevur sagt í eini blaðsamrøðu, at ætlanir vóru tekniskt forsvarligar. Hvussu tað so enn skal tulkast.

Tað, sum harafturimóti átti at havt størri týðning í sambandi við sjónvarpsætlanir, er tann moralska siðan av málinum. Tað er ikki nóg mikið, at eitt sjónvarp er tekniskt forsvarligt. Eitt sjónvarp skal eisini vera moralskt, pedagogiskt og mentunarlaga forsvarligt, men henda siðan av málinum er nærum ikki nevnd í teimum frágreiðingunum og samrøðunum, sum bløðini hava havt við felagið og nakrar av álitismonnum tess.

Vit kenna einki til avleiðingar. Vit kenna ikki tær teknisku-ökonomisku treytirnar. Vit vita púrt einki!

Tað er m.a. tí, eg haldi, at samtyktin hjá Tórshavnar býráð um at heita á landsstýrið er óumhugsad og lítið — fyri at siga einki — undirbygd. Vit vita einki um, hvussu hetta sjónvarp skal skipast, hvat tað skal senda, hvat endamálið er ella hvat í heila tikið liggur aftanfyrri — uttan ein undirhaldstørvur. Var tað ikki vert at kanna hesar spurningarnar, Tórshavnar býráð, áðrenn tit fóru at samtykkja eina áheitan?

Bara útlendskt ella?

Ein annar spurningur, sum heldur ikki er lýstur nóg væl og sum eisini er týðningarmikil, er um ætlanir:

1: bert er at senda útlendskt framleitt tilfar, ella

2: um ætlanin eisini er at framleiða føroyskt tilfar?

Í eini gamlari umsókn til landsstýrið nevnr sjónvarpsfelagið royndarsendingar. Hetta vil eg seta í samband við spurningin omanfyri (útlendskt/føroyskt) og tann

fyrsta spurningin (privatar fyrbils-sendingar/almennar royndarsendingar).

Er talan um bara at senda útlendskt tilfar, er eingin grund at fara undir royndarsendingar ella fyrbils-sendingar. Øll vita vit, at tað ber til at senda. Enntá uttan kostnaðarmiklar trupulleikar, sum piratsendingarnar hava prógvað.

Er talan harafturimóti um at fara at framleiða føroyskar sendingar eisini, fær spurningurin eitt heilt annað perspektiv. Í hesum føri vil eg meina, at tað almenna (landsstýrið) automatiskt og beinleiðis kemur uppá. Og leikluturin hjá sjónvarpsfelagnum verður minni ella heilt eingin, um landsstýrið í fyrstu syftu og løgtingið í aðru tekur avgerð um at stovna eitt føroyskt sjónvarp innan ikki alt ov langa tíð.

Nú eru vit á einum heilt øðrum støði í kjakinum — við spurning 2: Skal tað almenna fara undir eitt sjónvarp (royndarsjónvarp)? nú?

Føroysk barlast má í

Skal farast undir at framleiða sendingar í Føroyum, sum eg meini má verða ein náttúrlig barlast mótvegis tí útlendsku yvirvektini, krevjast fittar iløgur. Tær mugu so stevna ímóti einum veruligum sjónvarpi, um talan framvegis er um royndarsjónvarp væl at merkja, skal spilið verða minst møgult.

Tær iløgur, sum krevjast, eru bæði til tekniska útgærð, studiotól eins og til útbúgving av manning. Hetta er nakað, sum ikki letur seg gera frá einum degi til annan, og tí skal tilrættisliggjast fleiri ár fram í tíðina. Hetta krevst, um nakað av skili skal vera í.

Skulu vit hava eitt sjónvarp, sum skal lúka tey allarminstu krav sum informations- og tíðinda-

miðil, kann bert verða talan um tann seinra spurningin. Um tað so er rætt yvirhøvur at stovna eitt sjónvarp — ella fara undir sjónvarps-sendingar — er ein annar spurningur, sum fyri so vutt er avgreiddur í tí tvey ára gomlu prinsippavgerðini hjá løgtinginum.

At geva einum privata sjónvarpsfelagi loyvi at fyrirreika sendingar, uttan at stevnt verður ímóti stovnsetingini av einum veruligum sjónvarpi er burtur úr vón og víti. Sjálvt um tað bert er ein fyrbilsloyn. Ein slík loyn kann vera meira skaðilig fyri eitt fólk — eina tjóð — enn gagnlig. Tað grønlandska kaðalsjónvarpið í 15 býum og bygðum er eitt talandi dømi.

Hvussu tann grønlandska fyrbilsloynin er dámd av fólkinum, dugi eg ikki at siga, men bæði politikkarar, serfrøðingar á fleiri økjum og onnur ábyrgdarfólk vilja henni til livs sum skjótast. Hvi, er óneyðugt at spyrja.

Slatra um hvønn annan

Svenska sjónvarpið hevði seinasta heyst eina sending um føroysk samfelagsviðurskipti. Sendingin kallaðist »Sjey dagar í vikuni uttan TV.« Fleiri føroyingar sögdu sína meining — bæði leikmenn og mediafólk.

Onkur segði, at føroyingar løsu nógv og visti á, at eitt møgult sjónvarp fór at nerva hesa lesing. At føroyingar lesa meira enn onnur, ivist eg í. Tað kunnu bókasøvnini kanska geva okkum upplýsingar um. Men tað litla úrvalið, sum sæst í bóka-búðunum kring landið, boðar ikki frá tí nógvu lesingini. Í hvussu er ikki, hvat dygd viðvikur.

Onkur vildi í svensku sendingini vera við, at upplýsingarstøðið í Føroyum var høgt og vildi neyvan hækka, um vit fingi sjónvarp. Ikki er tað

Í dag:

Johann Mortensen, blaðmannanæmingur

— Eitt biligt sjónvarp vil altíð verða meira vandamikið enn eitt sjónvarp, sum hevur ráð til eitt gjølligt og langt fyrireikararbeiði. Treytin fyri einum góðum sjónvarpi eru góðar umstøður og nóg mikið av fólki, so dugurin er lítill, um teir peningajáttandi myndugleikarnir eru eins kargir, sum teir tyktast at hava verið móti útvarpinum, skrivur Johann Mortensen m.a. í panelgreinin

lætt at siga, hvussu høgt upplýsingarstøðið í Føroyum er. Tað liggur helst eingin kanning fyri tí, men tú skalt ikki hava verið leingi burturi fyri at fáa varhuga av tí óvuggta.

Vist eru føroyingar bæði vitugir og væl informeraðir, men tað tykist ofta, sum nógv duga illa at skilja millum hvitt og svart. Ella reytt og svart, sum Wurmbrandt-gólan prógvaði til fulnar.

Men eisini í tí dagliga, politiska kjakinum sæst ofta, at nógv duga illa at halda eina meining frá eini aðrari, men lofta onkrum og generalisera síðani. Grundin til hesa støðuna er — tori eg at pástánda — eitt tørvandi tvørpolitiskt tjak í útvarpinum og bløðunum. Spurningurin er so, um eitt sjónvarp vil bota um hesa støðuna?

Jens Pauli Heinesen rakti seymin á hovdið í hesi somu sending, tá hann sjálvur setti spurningin og svaraði, hvat lesa føroyingar — jú, dansk vikublað um kongar og drotningar o.s.f. og annan lættisoppalesnað.

Eisini varð tað fyrbrigðið, at føroyingar stokka inn á gólvið hjá hvørjum øðrum, tosa saman, viðkoma hvørjum øðrum, ført fram. Spurt varð, um hesin siðurin ikki fór at hvørva, fingi vit sjónvarp. Aftur her haldi eg, at Jens Pauli var rættiliga beinrakinn, tá hann svaraði, hvat tosa fólk um — jú, um hvønn annan, tey slatra um

hvønn annan. Kanska nakað nógv avgjørt, men ikki av leið.

Eitt biligt sjónvarp: skaðiligt!

Tað er nógv, sum talar ímóti einum sjónvarpi — at tað hevur keðiligar avleiðingar fyri familjúsamveruna, at tú gerst trælur av tí, at tað hevur kriminella medferð við sær o.s.f.

Men spurningurin er, um hesar atfinningar viga lika nógv sum fyrminirnir — tað gagnliga, sum eitt sjónvarp vil hava við sær.

Hesin spurningurin kann ikki svarast, fyrr enn ein nágreinilig ætlan og endamálssetningur fyriliggur.

Eitt biligt sjónvarp vil altíð verða meira vandamikið enn eitt sjónvarp, sum hevur ráð til eitt gjølligt og langt fyrireikararbeiði. Treytin fyri einum góðum sjónvarpi eru góðar umstøður og nóg mikið av fólki, so dugurin er lítill, um teir peningajáttandi myndugleikarnir eru eins kargir, sum teir tyktast at hava verið móti útvarpinum.

Eitt sjónvarp, sum skal rekast so biligt sum møgult — undirmannað, við fáum eginframleiðslum og bert við møguleikum til vánaligt filmskeyp — vil automatiskt vera minni gagnligt. Og so kunnu vit at enda seta spurningin: er tað so ikki meira vandamikið enn »eitt fólk« tolr?

Johann Mortensen